

LETOUNI (*CHIROPTERA*) OKRESU SVITAVY

Bats (*Chiroptera*) of Svitavy district (East Bohemia)

Lubor URBÁNEK

Masarykova 653, 570 01 Litomyšl

V průběhu let 1975-1996 bylo na území okresu Svitavy prokázáno 16 druhů letounů (*Chiroptera*). Nejvýznamnějšími lokalitami byly Čertovy díry s 13 druhy a Horní Újezd s 8 druhy. Horní Újezd je jedním z největších zimovišť kriticky ohroženého vrápence malého v ČR. Pozoruhodný je výskyt teplomilných druhů netopýra východního a netopýra brvitého.

ÚVOD

Práce shrnuje všechny poznatky o výskytu netopýrů, podřád *Microchiroptera*, v okrese Svitavy. Jedná se o shrnutí literárních dat a především o výsledky vlastního výzkumu. S ohledem na poměrně velké procento zalesnění okresu, množství vodních ploch, velký počet pseudokrasových podzemních prostor a v neposlední míře i ke geografické poloze okresu mezi Moravou a Čechami, tvoří netopýři významnou součást savčí fauny regionu.

Výskytem netopýrů na území okresu se dříve zabývali SKLENÁŘ (1969), RYBÁŘ, SKLENÁŘ et MILES (1973), STACKE et URBÁNEK (1982), URBÁNEK (1983) a nejnověji WEIDINGER (1994).

METODIKA A MATERIÁL

Systematický výzkum netopýrů byl prováděn v letech 1975 až 1996 ve dvou oblastech: v Litomyšli a jejím širším okolí se zvláštním zřetelem na zimoviště a odchyt u vodních ploch a v jihovýchodní části Svitavska s oblastí pseudokrasových jeskyň mezi Brněncem a Bělou nad Svitavou. Mimo kontroly na zimovištích byli netopýři chytáni do nárazových sítí u vchodů do jeskyň nebo na volných plochách zejména na hrázích rybníků.

Přehled lokalit (v závorce uvedeno číslo čtverce mezinárodního mapování živočichů):

- 1) Brněnec (6365) - na lokalitě „Čertovy díry“ celkem 61 odchyt v letech 1977-1986 + 1x 1988 (viz. tabulka č.1)
- 2) Březová nad Svitavou (6365) - obec
- 3) Budislav (6162) - nálezy z okolí Nového rybníka
- 4) Horky (6063) - dva odchyty na hrázi Velkého Netřebského rybníka
- 5) Horní Újezd (6163) - tři odchyty u vstupu do štěrbinových jeskyň mezi Horním Újezdem a Cikovem. Doplněno materiálem 7 dalších odchyť WEIDINGERA (l.c.) a jeho výsledky sčítání zimujících netopýrů.
- 6) Hutě u Svojanova (6464) - průzkum staré štoly
- 7) Chrastavec (6365) - obec
- 8) Jevičko (6366) - nálezy ze sklepů léčebného ústavu a sklepů domů v okolí náměstí
- 9) Litomyšl (6163) - výsledky 75 kontrol zimoviště ve sklepech zámku (viz. tabulka č.2)

a další náhodné nálezy ve městě

10) Moravská Třebová - náhodné nálezy ve městě nebo v blízkém okolí

11) Mladočov (6163) - půda bývalé školy

12) Nedošín (6163) - dva odchyty na Velkém Košíři, nálezy z Nedošínského háje

13) Pohledy (6365) - tři odchty v ústí jeskyně „Pod mariánským obrazem“

14) Polička (6263) - nálezy z města

15) Rozhraní (6465) - zimní nálezy z jeskyně „Myší díry“

16) Rozstání (6266) - kontrola staré štoly

17) Sebranice (6263) - obec

18) Semanín (6164) - odchyt na hrázi Mušlového rybníka, obec

19) Stašov (6364) - obec

20) Strakov (6164) - obec

21) Svitavy (6264) - město a okolí Dolního rybníka

22) Svojanov (6364) - stará hradní chodba

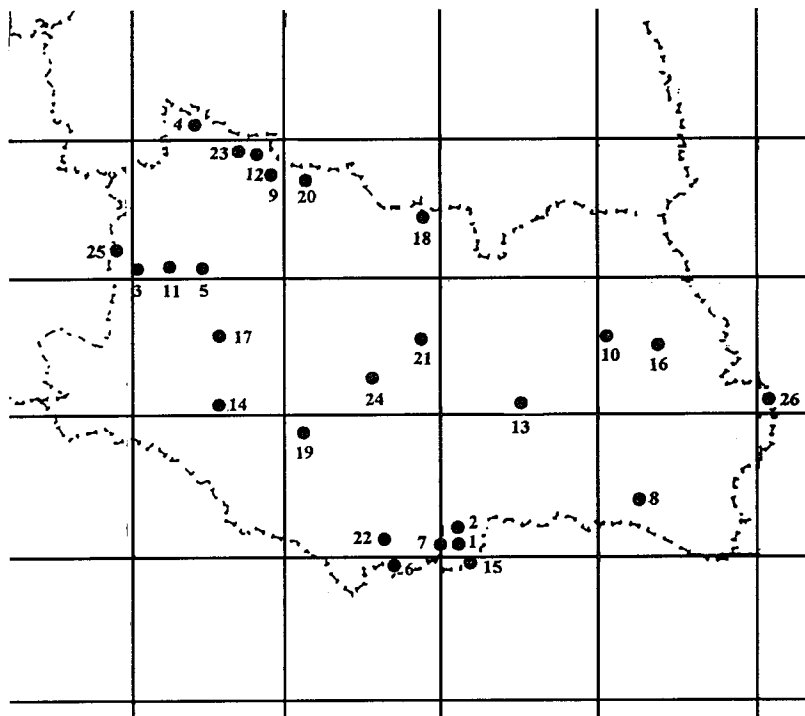
23) Tržek (6163) - dva odchty na hrázi rybníka Malý Košíř

24) Vendolí (6264) - obec

25) Vranice (6162) - osada

26) Vranová Lhota (6266) - sklepy záměčku

MAPKA: Přehled lokalit, na kterých byl výzkum letounů (*Chiroptera*) prováděn.
MAP: The study localities in Svitavy district.

TABULKA 1: Přehled odchytu netopýrů v Čertových děrách u Brněnce v letech 1977 - 1988 (s.počet=skutečný počet jedinců označených kroužky, rozdíl mezi čísly ve sloupci celkem a s.počet představuje kontrolní odchyty).

TABLE 1: The digest of bats catching in Čertové díry near Brněnce in individual months in 1977-1988.

měsíc	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	celkem	s.počet
odchytové dny	6	7	5	4	20	13	6	61	
vrápenec malý	-	4	3	-	2	1	5	15	15
netopýr velký	4	5	-	-	27	62	9	107	104
netopýr východní	-	-	-	-	2	-	-	2	2
netopýr vousatý	13	16	-	5	81	48	4	168	157
netopýr Brandtův	2	3	-	5	32	7	-	49	43
netopýr brvitý	-	-	3	-	50	79	10	142	106
netopýr fasnatý	12	2	1	-	43	157	63	278	252
netopýr velkouchý	5	2	2	-	6	8	-	23	7
netopýr vodní	19	4	13	-	216	50	5	307	229
netopýr severní	1	2	-	1	3	1	-	8	6
netopýr večerní	-	-	-	-	3	2	1	6	6
netopýr ušatý	35	4	1	-	315	170	57	582	478
netopýr velkouchý	-	-	-	-	1	1	-	2	2
Celkem	91	42	24	11	781	586	154	1689	1417

TABULKA 2: Přehled kontrol netopýrů v zámeckých sklepích v Litomyšli v letech 1975-1996.

TABLE 2: The digest of bats controls in castle cellars in Litomyšl in 1975-1996.

měsíc	IX	X	XI	XII	I	II	III	celkem
počet kontrol	4	5	16	13	10	15	12	75

V kapitole „Výsledky“ jsou poměrem (např. 1/1 značeny poměry pohlaví = samec/samice), značkou R jsou uváděny kontrolní odchyty.

VÝSLEDKY

Vrápenec malý, *Rhinolophus hipposideros* (Bechstein, 1800)

Relativně teplomilný druh nízkých a středních poloh, který do značné míry dává nyní přednost lidským stavbám. V poslední době je pozorován velmi rychlý pokles početnosti, zejména na zimovištích např. v zámeckých sklepích v Litomyšli. O to větší význam má zimoviště v jeskyni u Horního Újezdu, patřící počtem zimujících jedinců k nejvýznamnějším v Čechách.

Brněnec:

1959: 16. 3. - 1 ex. (STACKE et URBÁNEK 1982)

1977: 22.10. - 3 ex.

1980: 20. 5. - 1/0, 19.6. - 1/0
1981: 7. 5. - 1/0, 18.5. - 1/0, 11.6. 1/0
1982: 14. 5. - 1 ex., 12.9. - 1/0, 3.10. - 2/0
1985: 16. 8. - 1/0, 20.8. - 1/0
1990: 11. 2. - 1 ex. (L.Dvořák in litt.)

Horní Újezd:

1985: 17. 9. - 66 ex. (WEIDINGER in litt.)
1986: 13. 2. - 72 ex. (WEIDINGER in litt.), 19.9. - 6/2 + 1 ex., 9.10. - 16/3 + 1 ex.,
16.10. - 10/0 + 1 ex., 2.2. - 88 ex. (WEIDINGER in litt.)

Dalších 26 ex. bylo odchyceno během 7 odchytů v letech 1987-92, při zimování v letech 1988 až 1990 a v zimě 1992/93 nalezeno 441 ex. (během 6 kontrol, maximum v zimě 1992/93 143 ex.). Od roku 1985 připadá na jednu kontrolu v době zimování průměrně 95,7 ex. (WEIDINGER 1994).

Jevíčko:

1986: 8. 2. - 1 ex. nalezen uhynulý, 11.9. - 16 ex., 4.10. - 9 ex.

počátkem září 1987 cca 30 ex. (MULLER in litt.)

1988: 29. 8. - 30 ex.

Litomyšl:

1966: 25. 2. - 60 ex. (SKLENÁŘ 1969)

1968: 19. 9. - 4 ex. (RYBÁŘ et al. 1973)

1970: 16. 1. - 4 ex. (RYBÁŘ l.c.)

1975/76 zima - 17 ex.

1976/77 zima - 22 ex.

1977/78 zima - 18 ex.

1978/79 zima - 8 ex.

1979/80 zima - 4 ex.

1980/81 zima - 3 ex.,

1981/82 zima - 7 ex.

1982/83 zima - 6 ex.

1983/84 zima - 9 ex.

1984/85 zima - 4 ex.

1985/86 zima - 4 ex.

1986/87 zima - 3 ex.

1987/88 zima - 4 ex.

1988/89 zima - 2 ex.

1989/90 zima - 2 ex.

1990/91 zima - 3 ex.

1991/92 zima - 1 ex.

1992/93 zima - 4 ex.

1993/94 zima - 1 ex.

1994/95 zima - 4 ex.

1995/96 zima - 2 ex.

Mladočov:

v březnu 1988 nalezen 1 uhynulý ex.

Nedošín:

1987: 18.4. - 1 ex. v klenbě „sklepního pramene“ v Nedošinském háji

Pohledy:

1996: 7.9. - 1 ex., 14.9. - 2 ex., 21.9. - 1 ex.

Polička:

v zimách 1926 až 1930 3 -4 ex. ve sklepě domu č.p. 32 (ŽERT in litt.)

Rozhraní:

1959: 4.3. - 2 ex. (STACKE et URBÁNEK 1982)

1963: 26.4. - 1 ex. (GAISLER et HANÁK 1972)

Rozstání:

1987: 22.2. - 1 ex.

Semanín:

1981: 26.8. - 1/0 (SRŠŇOVÁ 1983)

Strakov:

na podzim 1985 nalezen 1 ex. uhynulý

Svojanov:

1990: 24.3. - 2 ex.

1991: 16.3. - 7 ex.

1992: 5.4. - 2 ex.

1995: 22.1. - 1 ex. (vše L.Dvořák in litt.)

Netopýr velký, *Myotis myotis* (Borkhausen, 1797)

I když patří mezi nejhojnější druhy našich netopýrů, podobně jako u předchozího v posledních letech prokazatelně ubývá. Patří k druhům žijícím v nižších otevřených polohách, v době rozmnožování vyhledává i lidská sídla. Hojněji nalézán jen na lokalitě Čertovy díry.

Brněnec:

1959: 4.3. - 2 ex. (STACKE, URBÁNEK 1982), 16. 3. - 1 ex. (STACKE et URBÁNEK l.c.)

1977: 30. 8. - 2 ex.

1979: 23. 8. - 1/0

1980: 20. 5. - 1/0, 3. 9. - 3/2, 8. 9. - 2/2 + 1 ex., 20.9. - 6/4 + 1/0 R, 4.10. - 1/2, 16.10. - 0/1

1981: 12. 4. - 0/1 + 1/0 R, 7.5. - 1/1, 12.8. - 0/3, 19.8. - 1/2, 21.8. - 2/0 + 0/1 R, 7.10. - 4/1

1982: 14. 5. - 1/1, 15.8. - 0/1, 22.8. - 1/0, 5.9. - 5/4, 12.9. - 5/6 + 1 ex., 19.9. - 4/2

1983: 29.4. - 0/2, 16.8. - 0/1, 19.8. - 2/2, 9.9. - 1/3

1984: 25.8. - 4/2, 3.9. - 3/3

1985: 16.8. - 0/2, 19.8. - 2/2

1986: 9.2. - 1 ex. (WEIDINGER in litt.)

1990: 11.2. - 3 ex. (DVOŘÁK in litt.)

Horní Újezd:

1986: 9.10. - 2/0

1987: 2. 2. - 1 ex. (WEIDINGER in litt.)

Další 2 ex. odchyceny v letech 1987 až 1992 (7 odchytů) a 10 ex. nalezeno při zimování v letech 1984-90, průměr na jednu kontrolu 1,1 ex. (WEIDINGER 1994).

Hutě:

1984: 4. 3. - 1/1

Sebranice:

1983: 22.11. - 1/0

Vranová Lhota:

1985: 23. 2. - 1/0, 8.2. - 1 ex.

letní kolonie ve věži kostela 1985,1986 (ŽÁK in verb.)

Netopýr východní, *Myotis blythi* (Tomes, 1857)

Teplomilný druh, který u nás dosahuje severozápadní hranice svého areálu ve střední Evropě.

Severněji byl prokázán asi 40 km od lokality Čertovy díry v „Průvanové jeskyni“ nedaleko České Třebové (WEIDINGER 1994).

Brněnec:

1977: 29.8. 1 ex.

1979: 23.8. 1 ex.

Netopýr vousatý, *Myotis mystacinus* (Kuhl, 1819)

Malý druh vázaný původně na lesnaté krajiny, zejména tam, kde jsou střídány vodními plochami. Na Svitavsku patří k široce rozšířeným druhům, dříve však unikál pozornosti (cf. URBÁNEK 1983).

Brněnec:

1977: 29. 8. - 1/1 + 1 ex., 30.8. - 2/1, 9.9. - 3/1, 20.9. - 1 ex.

1979: 23. 8. - 9/0

1980: 8. 5. - 1/2, 20.5. - 1/0, 29.7. - 5/0, 19.8. - 2/2 + 2/0 R, 28.8. - 2/3, 3.9. - 5/1,

8. 9. - 4/6, 20. 9. - 3/0, 4.10. - 2/0

1981: 12. 4. - 1/1, 7. 5. - 1/3 + 1 ex., 11. 6. - 0/1, 12. 8. - 1/0, 19. 8. - 4/1 + 1/0 R, 21.

8. - 3/0, 7.10. - 1/0

1982: 7. 4. - 1/0, 14. 5. - 4/2 + 0/1 R, 15. 8. - 4/2, 22. 8. - 2/0, 5. 9. - 1/4 + 1/0 R + 1 ex., 12. 9. - 1/1

1983: 29. 4. - 2/1, 16. 8. - 0/1, 19. 8. - 12/2 + 1/1 R, 9. 9. - 0/2, 1.10. - 1/0

1984: 20. 4. - 2/0, 25. 8. - 3/1 + 1/0 R, 3. 9. - 3/0

1985: 19. 4. - 2/1 + 0/1 R, 16. 8. - 4/3 + 0/1 R, 20. 8. - 2/0, 29. 8. - 2/3, 19. 9. - 5/4 + 1/0 R

1986: 18. 4. - 1/0

1988: 27. 8. - 1/0

Březová nad Svitavou:

1987: 6. 9. 1 ex. nalezen uhynulý

Horky:

1984: 3. 7. - 1 ex.

Chrastavec:

1993 1 ex. nalezen uhynulý

Jevíčko:

v srpnu 1986 nalezen 1 ex. (samec) uhynulý

Litomyšl:

bez dat (ABSOLON 1899)

1 ex. in coll. Národní muzeum Praha (GAISLER 1956)

1986: 12. 5. - 1/0 zámek, 27. 8. - 0/1 Smetanovo nám., 30. 9. - 1/0 Smetanovo nám.

1987: 26. 9. - 0/1 nalezena v dutině stromu v parku ul. U školek

koncem května 1989 1 ex. nalezen uhynulý u Smutného mostu
1993: 27. 5. - 0/1 Smetanovo nám.
1994: 27.10. - 1/0 Smetanovo nám.
Moravská Třebová:
1981: 10. 5. - 0/1 Hřebeč
Nedošín:
1984: 21. 8. - 1 juv. nalezen v duté lípě u Nedošínského háje
Semánín:
1981: 4. 9. - 0/1 (SRŠŇOVÁ 1983)
Svitavy:
1986 v dubnu nalezen 1 ex. uhynulý u Dolního rybníka
1995: 4.10. - 1 ex. nalezen uhynulý na náměstí

Netopýr Brandtův, *Myotis brandti* (Eeversman, 1845)

Poměrně před nedávnou dobou odlišen od předchozího druhu. Při odchycích v terénu lze přesně určit jen samce, podrobnější znalosti o rozšíření a početnosti chybí, znám jen z lokality „Čertovy díry“.

Brněnec:

1980: 8. 5. - 1/0, 29.7. - 1/0, 19.8. - 9/0, 28.8. - 1/0, 3.9. - 3/0, 8.9. - 3/0, 20.9. - 1/0
1981: 14.7. - 3/0 + 1/0 R, 19.8. - 3/0, 21.8. - 1/0 R
1982: 14.5. - 1/0, 29.5. - 1/0, 15.8. - 1/0 + 2/0 R, 5.9. - 1/0
1983: 29.4. - 1/0 + 1/0 R, 16.8. - 1/0, 19.8. - 1/0
1984: 25.8. - 1/0
1985: 16.8. - 5/0 + 1/0 R, 29.8. - 3/0

Netopýr brvitý, *Myotis emarginatus* (Geoffroy, 1806)

Teplomilný druh. V posledních letech je však nalézán na dalších lokalitách v Čechách (cf. WEIDINGER 1994). Na lokalitě Horní Újezd patří dokonce k nejčastěji chytaným druhům.

Brněnec:

1977: 29. 8. - 1/0, 30. 8. - 9/0, 9. 9. - 10/0 + 1/0 R
1979: 23. 8. - 6/1
1980: 9. 6. - 1/0 R, 19. 6. - 1/0, 28. 8. - 1/0 R, 3. 9. - 5/0 + 4/0 R, 8. 9. - 7/1, 20. 9. - 4/1 + 2/0 R, 4.10. - 1/0 + 2/0 R
1981: 11. 6. - 1/0, 12. 8. - 1/0, 19. 8. - 1/0 + 3/0 R, 21. 8. - 2/0 + 1/0 R
1982: 15. 8. - 3/0 + 1/0 R, 22. 8. - 1/0 + 1/0 R, 5. 9. - 4/1 + 2/0 R, 12. 9. - 4/1 + 4/0 R, 19. 9. - 4/0 + 1/0 R
1983: 19. 8. - 1/2 + 1/0 R, 9. 9. - 5/0 + 3/0 R, 1.10. - 5/1 + 1/0 R
1984: 25. 8. - 1/0 + 1/0 R, 3. 9. - 3/0 + 2/0 R, 7. 9. - 1/1 + 3/0 R
1985: 16. 8. - 4/1, 29. 8. - 1/3 + 1/0 R, 19. 9. - 4/1
1986: 22. 8. - 1/0

Horní Újezd:

1986: 19. 9. - 7/0, 16.10. - 2/0

dalších 59 ex. chyceno WEIDINGEREM (1994), 1 ex. nalezen při zimování

Hradec nad Svitavou:

1987: 29.5. 1 ex. nalezen uhynulý

Jevíčko:

1985: 26.10. - 1/0 sklepy léčebny

Litomyšl:

1977: 15.2. až 16.3. - 1/0 sklepy zámku, 16.11. - 1/0 sklepy zámku

Rozhraní:

1959: 4. 3. - 2 ex. (GAISLER et HANÁK 1972)

Vendolí:

1977: 30. 8. kontrolován 1 ex. kroužkovaný v Brněnci

Netopýr řasnatý, *Myotis nattereri* (Kuhl, 1818)

Nepříliš hojný druh vyhledávající oblasti s dostatkem vodních ploch. Početně zjištěn zejména v Čertových děrách a v Horním Újezdu.

Brněnec:

1977: 9. 9. - 1/1, 22.10. - 3/1

1979: 23. 8. - 3/0

1980: 28. 8. - 0/1, 3. 9. - 2/3 + 1/0 R, 8. 9. - 15/5, 20. 9. - 8/1, 4.10. - 12/6 + 1/0 R, 16.10. - 7/1

1981: 12. 4. - 4/2, 7. 5. - 1/0 + 1/0 R, 11. 6. - 1/0, 19. 8. - 1/0, 29. 8. - 6/3 + 1/0 R, 7.10. - 10/6 + 2/2 R

1982: 7. 4. - 0/2, 15. 8. - 2/1, 22. 8. - 1/0 R, 5. 9. - 3/0, 12. 9. - 8/11 + 3/0 R + 0/2 nalezeny uhynulé, 9. 9. - 15/4 + 3/0 R + 1 ex. uhynulý, 3.10. - 2/0 + 4/0 R

1983: 16. 8. - 0/1, 19. 8. - 0/2, 9. 9. - 1/3 + 3/0 R, 1.10. - 4/0 + 1/0 R

1984: 25. 8. - 0/4 + 0/1 R, 3. 9. - 10/8 + 1/0 R, 7. 9. - 1/0

1985: 16. 8. - 2/2, 29. 8. - 10/1, 19. 9. - 29/10 + 1/1 R

1986: 18. 4. - 4/0, 30. 8. - 1/3

Samec kroužkovaný v Čertových děrách 3.9.1984 byl nalezen uhynulý 17.8.1991 v Bělči, okres Blansko.

Horky:

1984: 2. 7. - 1/0

Horní Újezd:

1986: 19. 9. - 1/1, 9.10. - 1/1, 16.10. - 6/0

Dalších 12 ex. chyceno v letech 1987 - 1992 (WEIDINGER 1994).

Pohledy:

1996: 14. 9. - 1/0

Netopýr velkouchý, *Myotis bechsteini* (Kuhl, 1818)

Lesní druh netopýra, který je poměrně vzácný na celém území státu. Na Svitavsku byl zjištěn pouze na dvou lokalitách.

Brněnec:

1980: 9. 6. - 1/0, 19.6. - 1/0, 3. 9. - 1/0, 8. 9. - 1/0 + 1/0 R

1981: 7. 5. - 2/0, 19.8. - 1/0, 21. 8. - 1/0

1982: 12. 9. - 3/0, 19. 9. - 1/0 R

1983: 29. 4. - 1/0 R, 19. 8. - 1/0 R

1984: 20. 4. - 0/2, 25. 8. - 1/0

1985: 19. 4. - 1/0, 16. 8. - 1/0 R, 29. 8. - 1/0 R, 19. 9. - 1/0

1986: 18. 4. - 0/1

Horní Újezd:

1987: 2. 2. - 1 ex. (WEIDINGER in litt.)

Netopýr vodní, *Myotis daubentonii* (Boie, 1825)

Hojný, široce rozšířený druh, především v oblastech s výskytem vodních ploch.

Brněnec:

1978: 16. 6. - 3/0

1979: 23. 8. - 4/0

1980: 19. 8. - 19/2, 28. 8. - 9/0, 3. 9. - 7/2, 8. 9. - 5/5 + 2/0 R, 20. 9. - 3/0 + 2/0 R, 4.10. - 1/0 + 1/0 R, 16.10. - 1/0

1981: 12. 4. - 2/3, 7. 5. - 3/0, 11. 6. - 2/1 + 2/0 R, 12. 8. - 1/2 + 2/0 R, 19. 8. - 14/0 + 6/0 R, 21. 8. - 3/1 + 3/0 R, 29. 8. - 1/0 + 5/0 R, 7.10. - 1/0

1982: 7. 4. - 1/0, 14. 5. - 0/1, 15. 8. - 7/2 + 5/0 R, 22. 8. - 3/1 + 4/0 R, 5. 9. - 2/1 + 1/0, 12. 9. - 1/0 + 1/0 R, 19. 9. - 1/0

1983: 29. 4. - 1/0, 16. 8. - 6/6 + 10/0 R, 19. 8. - 7/2 + 3/0 R, 9. 9. - 1/0

1984: 20. 4. - 1/2, 25. 8. - 12/0 + 7/0 R, 3. 9. - 6/0 + 1/0 R, 7. 9. - 1/0

1985: 19. 4. - 1/1, 16. 8. - 3/0 + 3/0 R, 20. 8. - 6/0 + 7/0 R, 29. 8. - 13/2 + 5/0 R, 3. 9. - 2/0 R, 19. 9. - 4/1 + 1/0 R

1986: 18. 4. - 1/2 + 1/1 R, 22. 8. - 5/1 + 3/0 R, 30. 8. - 6/3

1988: 27. 8. - 3/0

Horky:

1983: 5. 7. - 1 ex., 7. 7. - 0/1

Horní Újezd:

1986: 19. 9. - 2/2, 9.10. - 1/0, 16.10. - 1/0

dalších 7 ex. bylo odchyceno v letech 1987 - 1992, 4 ex. nalezeny při zimování (WEIDINGER 1994)

Hutě:

1984: 4. 3. - 0/1

Litomyšl:

1984: 21. 4. - 0/1

Polička:

letní výskyt (RYBÁŘ in PROCHÁZKA et RYBÁŘ 1979)

Rozhraní:

1959: 4. 3. - 1 ex (GAISLER et HANÁK 1972)

Semanín:

1982: 22. 8. - 8/3, 6. 9. - 0/1

Svitavy:

v červnu 1986 nalezen 1 ex. uhynulý u Dolního rybníka

Svojanov:

1990: 24. 3. - 1 ex. (DVOŘÁK in litt.)

Tržek:

1982: 10. 9. - 0/1

Vranice:

1986: 18. 8. - 0/1

Netopýr hvězdavý, *Pipistrellus pipistrellus* (Schreber, 1774)

Náš nejmenší netopýr, místy, zvláště ve městech, relativně hojný. Pro svou malou velikost jistě uniká pozornosti, proto poznatky o jeho rozšíření jsou kusé.

Jevíčko:

v červnu 1985 nalezena uhynulá samice

Litomyšl

1962: 28.2. - jednotlivě sklepy zámku (Sklenář, 1969)

1980: 7. 8. - kolonie za omítkou na Hášově pile (tehdy Pozemní stavby Pardubice, závod 07), 19. 9. - 0/1 nalezena uhynulá Masarykova ul.

1982: 14. a 28.6. kontrolována kolonie mezi okny v gymnáziu (nalezeny 4 samice)

1986: 7. 9. - 1/0 zámek, 16. 9. - 1/0 Vodní vale

Strakov:

1987: 17. 5. 1 ex.

Netopýr rezavý, *Nyctalus noctula* (Schreber, 1774)

Téměř výhradně stromový druh, který díky vazbě na listnaté a smíšené lesy uniká pozornosti.

Litomyšl:

1996: 7. 3. - 0/1 nalezena uhynulá ul. Dukelská

Lubná:

1987: 30.10. - 0/1 chycena v obci č.p.145, kroužkována 11.10.1987 Neringa, Litva

Moravská Třebová:

bez dat (REMĚŠ 1927)

Polička:

počátkem listopadu 1984 nalezen uhynulý samec

Stašov:

1989: 25. 4. - 1 ex. nalezen uhynulý

Tržek:

1991: 21. 6. - 1 ex nalezen uhynulý u rybníka Malý Koših

Netopýr severní, *Eptesicus nilsoni* (Keyserling et Blasius, 1839)

Velmi otužilý původní druh vázaný především na vyšší polohy. Dosud zjištěn pouze na 3 lokalitách.

Brněnec:

1980: 8. 5. - 0/1, 20. 5. - 0/1

1981: 14. 7. - 1/0, 19. 8. - 0/1 R, 29. 8. - 0/1

1983: 29. 4. - 0/1

1985: 16. 8. - 0/1, 19. 9. - 0/1 R

Budislav:

1983: 4. 7. - 0/1 uhynulá nalezena u Nového rybníka

Litomyšl:

v srpnu 1985 nalezena na zámku uhynulá samice

Netopýr večerní, *Eptesicus serotinus* (Schreber, 1774)

Běžný, ale málo nalézáný druh, vyhledávající i lidská sídliště. Doložen pouze ze 3 lokalit.

Brněnec:

1980: 8.5. - 0/1, 16.10.1980 - 0/1

1982: 12. 9. - 1/0

1983: 16. 8. - 1/0

1985: 16. 8. - 1/0, 19. 9. - 0/1

Litomyšl:

1987: 13. 3. - 1/0 Vodní vale

Nedošín:

1991: 8.5. - 1 ex. nalezen uhynulý u rybníka Velký Košif

Netopyr černý, *Barbastella barbastellus* (Schreber, 1774)

Druh, u kterého je v poslední době pozorován pokles početnosti, na Svitavsku nalézán jen vzácně.

Litomyšl:

1962: 28. 2. jednotlivě sklepy zámku (SKLENÁŘ 1969)

1970: 16. 1. - 0/1 (RYBÁŘ in RYBÁŘ et al. 1973)

Moravská Třebová:

v červnu 1984 nalezen 1 ex. uhynulý

Polička:

1991: 11. 9. - 1 ex.

Vranová Lhota:

1985: 23. 2. - 0/1

1986: 8. 2. - 1 ex.

1987: 22. 2. - 2 ex.

Netopyr ušatý, *Plecotus auritus* (Linnaeus, 1758)

Původní druh lesnatých oblastí teprve v nedávné době systematicky odlišen od následujícího.

Brněnec:

1977: 29. 7. - 8/1, 30. 8. - 12/3 + 1 ex., 9. 9. - 3/1, 20. 9. - 2 ex.

1979: 23. 9. - 19/7 + 2/0 R

1980: 19. 8. - 9/5 + 1/0 R, 28. 8. - 3/1, 3. 9. - 4/2, 8. 9. - 29/1 + 2/0 R, 20. 9. - 6/2, 4.10. - 8/10 + 2/0 R, 16.10. - 2/1

1981: 12. 4. - 5/0 + 1/0 R, 7. 5. - 1/1, 11. 6. - 1/0, 12. 8. - 13/3 + 4/1 R, 19. 8. - 9/2 + 2/0, 21. 8. - 30/2 + 7/0 R, 29. 8. - 1/0 + 1/0 R, 7.10. - 17/7 + 4/1 R

1982: 7. 4. - 12/1 + 4/0, 14. 5. - 1/0 R + 1 ex., 15. 8. - 7/4 + 5/0 R + 1 ex., 22. 8. - 6/1 + 7/1 R, 5. 9. - 11/3 + 2/0 R, 12. 9. - 10/6 + 7/1 R, 19. 9. - 10/4 + 5/0 R, 3.10. - 0/1 + 1/0 R

1983: 29. 4. - 0/1, 16. 8. - 9/1 + 3/0 R, 19. 8. - 22/19 + 13/0 R, 9. 9. - 9/7 + 4/0 R, 1.10. - 2/2

1984: 20. 4. - 4/0 + 1/0 R, 25. 8. - 9/8 + 5/0 R, 3. 9. - 7/5 + 4/1 R

1985: 19. 4. - 1/0 + 1/0 R, 16. 8. - 11/3 + 6/0 R, 20. 8. - 0/1, 29. 8. - 2/1 + 1/0 R, 3. 9. - 1/1, 19. 9. - 16/6 + 4/0 R

1986: 18. 4. - 2/0 R, 22. 8. - 5/0 + 1/0 R, 30. 8. - 1/0

1988: 27. 8. - 1/0

1990: 11. 2. - 1 ex. (DVOŘÁK in litt.)

Samec kroužkováný 23.8.1979 byl nalezen v únoru 1985 v obci Stáj u Polné, o. Jihlava Horní Újezd:

1986: 9.10. - 0/1, 16.10. - 1/1

dalších 9 ex. bylo odchyceno během 7 odchytů v letech 1987 - 1992, 1 ex. byl nalezen při zimování (WEIDINGER 1994)

Hutě:

1984: 4. 3. - 0/2

Jevíčko:

1986: 14. 9. - 1/0 nalezen uhynulý

Litomyšl:

1976: 11. 3. - 0/1 sklepy zámku, 23. 3. - 0/1 sklepy zámku

1978: 8. 3. - 0/1 sklepy zámku, 13.12. - 1/0 sklepy zámku

1983: 30.11. - 1/0 sklepy zámku

1984: 12.12. - 1/0 sklepy zámku

1986: 22.10. - 1/0 sklepy zámku, 26.11. - 1/0 R.. sklepy zámku

1987: 11. 2. - 1/0 R sklepy zámku, 25. 5. - 1 ex. Trstenická ul., 10.10. - 1 ex. Trstenická ul.

1994: 14.12. - 1 ex. sklepy zámku

Nedošín:

1978: 9.10. 1 ex. chycen u rybníka Velký Košíř

Sebranice:

1986: 2.12. mumie 1 ex. nalezena v Pohoře

Semanín:

1982: 22. 8. - 1/0 chycen na hrázi Mušlového rybníka, 2.12. - 1 ex. osada „Zádolka“

(SRŠŇOVÁ 1983)

Vranová Lhota:

1985: 23. 2. - 0/2

1986: 8. 2. - 1 ex.

1987: 22. 2. - 0/1 R

Netopýr dlouhouchý, *Plecotus austriacus* (Fiscer, 1829)

Velmi podobný předchozímu, více vyhledává lidská sídla.

Brněnec:

1977: 29. 8. - 1/0

1983: 9. 9. - 0/1

Horní Újezd:

v letech 1987 - 1992 nalezen 1 ex. zimující (WEIDINGER 1994)

Jevíčko:

v srpnu 1985 nalezen uhynulý samec

1987: 22. 2. - 3 ex. ve sklepě domu č.p.15

Litomyšl:

1962: 28. 2. - 5 ex. coll. VěM Pardubice (SKLENÁŘ 1969)

1966: 25. 2. - 1 ex. (GAISLER et HANÁK 1972)

1970: 16. 1. - 1/0 (RYBÁŘ in RYBÁŘ et all. 1973)

1977: 16. 3. - 0/1, 7.12. - 1/0

1978: 18. 1. - 1/1, 8. 2. - 1/1, 8. 3. - 0/1, 13.12. - 2/0, 20.12. - 1/0

1979: 9. 3. - 1/0, 7. 2. - 1/0

1981: 17. 3. - 1/0

1983: 30.11. - 0/1

1985: 27. 2. - 3/0, 31.10. - 0/1

1986: 18. 2. - 3 ex (vše sklepy zámku).

1988: 27. 8. - 1 ex nalezen uhynulý v ul. U školek

1989: 25. 1. - 1 ex. sklepy zámku, 5.12. - 1 ex. ve skladu podniku Silnice
1990: 24. 1. - 1 ex. sklepy zámku
1992: 21.12. - 1 ex. sklepy zámku
1993: 2.11. - 1 ex. chycen v budově č.p. 905, ul. 17.listopadu
leden 1994 - 2 ex. v archivu v zámku
1994: 25. 2. - 2 ex. ve sklepech zámku, 1 ex. v archivu
1995: 15. 2. - 1 ex. sklepy zámku, 29.11. - 1 ex. sklepy zámku
Polička:
1972: 13. 8. - 1/0 in coll. VěM Pardubice (SKLENÁŘ in RYBÁŘ et. all. 1973)
Semanín:
1981: 19. 8. - 1/0 (SRŠŇOVÁ 1983)

ZÁVĚR

Z 22 druhů netopýrů zjištěných v České republice jich bylo v okrese Svitavy prokázáno 16: vrápenec malý, netopýr velký, netopýr východní, netopýr vousatý, netopýr Brandtův, netopýr brvitý, netopýr řasnatý, netopýr velkouchý, netopýr vodní, netopýr hvízdavý, netopýr rezavý, netopýr severní, netopýr večerní, netopýr černý, netopýr ušatý a netopýr dlouhouchý. Ve srovnání s východočeským regionem chybí druhy vysloveně vzácné (netopýr pobřežní, netopýr pestrý a netopýr parkový). Z hlediska faunistického je pozoruhodný výskyt teplomilných druhů netopýra východního a netopýra brvitého, kteří zde dosahují severozápadní hranice svého rozšíření ve střední Evropě. Údolními řek pronikají v oblasti okresu do Čech.

Nejvýznamnějšími lokalitami jsou Čertovy díry s 13 druhy a Horní Újezd s 8 druhy. Z hlediska ochrany přírody je lokalita Horní Újezd jedním z největších zimovišť kriticky ohroženého vrápence malého v České republice. Silně ohrožené druhy netopýr velký a netopýr velkouchý se poměrně početně vyskytují v Čertových děrách.

SUMMARY

On the territory of Svitavy district (East Bohemia) totally 16 species were found in years 1975-1996. Occurrences of Lesser mouse-eared bat (*Myotis blythi*) and Geoffroy's bat (*M. emarginatus*) are zoogeographic remarkable.

With respect to the Czech republic the Horní Újezd locality is considered the one with the highest number of Lesser Horseshoe bat (*Rhinolophus hipposideros*) in czech bats wintering place.

LITERATURA

- ABSOLON K., 1899: O výzkumu moravských jeskyň. Vesmír, XXVIII: 154-160.
GAISLER J., 1956: Faunistický přehled československých netopýrů. Ochrana přírody 11: 161-169.
GAISLER, J., HANÁK, V., 1972: Netopýři podzemních prostorů v Československu. Sbor. Záp. mus. Plzeň, Přír., 7: 1-46.
PROCHÁZKA F., RYBÁŘ P., 1979: Chráněné druhy rostlin a živočichů Východočeského kraje. Práce studie KSSPOP Východočeského kraje. Supplementum 1, 174 pp.
RYBÁŘ P., SKLENÁŘ J., MILES P., 1973: Přehled netopýrů východních Čech. Práce a studie - Přír., Pardubice, 5: 203-238.
REMEŠ M. 1927: Savci Moravy a Slezska. Čas. vlastivěd. mus. spolku v Olomouci, XXXVIII: 32-52.
SKLENÁŘ J., 1969: Poznámky k rozšíření netopýrů (*Chiroptera*) ve východních Čechách. Acta mus. Reginaehradec., S.A., X: 79-87.

- STACKE J., URBÁNEK L., 1982: Předběžná zpráva o výskytu netopýrů v puklinových jeskyních jihovýchodního Svitavska. Československý kras, 33: 104-106.
- SRŠŇOVÁ M., 1983: Savci okolí Litomyšle. MS Diplomová práce z katedry systematické zoologie Př.F-UK v Praze, 114 pp.
- URBÁNEK L., 1983: Současné znalosti o rozšíření netopýrů v okrese Svitavy. Vlastivědný sborník okresu Svitavy 1982-1983: 79-86.
- WEIDINGER K., 1994: Bat communities of three small pseudokarstic caves in Eastern Bohemia (Czech republic). Folia Zool., 43: 455-464.

Došlo: 21.11.1996